

סלון מזרחים

הארץ
דעות

ענדד ליפשיץ

08.10.2015 20:00

במאמר שפירסמה כאן תחת הכותרת "העבודה באמת מעוניינת בפריפריה?", השתלחה **מירב אלוש לברון**, בפעם המי יודע כמה, בתנועה הקיבוצית, שלטענתה "המדינה מחקה לה חובות של מיליארדים", בעוד ש"מושבים מזרחיים מעולם לא זכו להתחשבות בתקופות המשבר" (16.9). זו הכפשה חסרת שחר.

חוב המושבים היה 22.2 מיליארד שקל. בהסדר החוב מ-1992 נמחקו 20 מיליארד שקל, והמושבים החזירו 2.2 מיליארד שקל — 10% מחובם. חוב הקיבוצים היה 26.6 מיליארד שקל. בהסדר החוב מ-1990 נמחקו 18.3 מיליארד שקל, והקיבוצים החזירו 8.3 מיליארד שקל — 31% מחובם — פי שלושה מהמושבים. כ-60% מהמושבים הם מזרחיים, וכל המושבים נהנו במידה שווה מהסדר החובות, שהיה עדיף בהרבה על הסדר החובות של הקיבוצים.

אין זה מקרה שאלוש לברון מפריחה האשמות שווא. היא פעילה ב"קשת הדמוקרטית המזרחית", תנועה אגרסיבית של אקדמאים מזרחים שהוקמה ב-1996. במאה הקודמת היו באירופה הרבה קבוצות דומות של משכילים קומוניסטים אמידים, שניהלו דיונים סוערים ותלושים מהמציאות בסלונים חברתיים. הן הוקיעו את מי שלא היה בעיניהן די רדיקלי, והיו מנותקות מהפרולטריון שהתיימרו להנהיג. כינו אותן "סלון קומוניסטים". בהתאם לכך "הקשת המזרחית" — שרבים מחבריה מנותקים מהפריפריה ומהציבור המזרחי שהיא מתיימרת להנהיג — ראויה לתואר "סלון מזרחים".

מאז הקמתה עוסקת הקשת המזרחית באובססיות בהשתלחות ב"קיבוצים האשכנזיים", שקיבלו המון קרקעות מהמדינה, בשעה שערי הפיתוח המזרחיות קופחו וקיבלו מעט קרקעות. לטענת "הקשת", זו הסיבה העיקרית לפער העדתי, והיא דורשת "צדק חלוקתי": יש לקחת קרקעות חקלאיות מהקיבוצים, לתת אותן לערי הפיתוח, ובא לציון גואל.

זהו טיעון אבסורדי: חקלאים, גם במושבים מזרחיים, זקוקים להרבה קרקעות לפרנסתם. עירוניים, גם בערי פיתוח, זקוקים יחסית למעט קרקע לדיור, לעסקים ולשירותים. דרישה לחלוקה שוויונית של קרקעות לקיבוצים ולערי הפיתוח היא הזוויה כמו דרישה להקצות קרקע שוויונית לכדורגל ולטניס שולחן.

בגלל האובססיה האנטי-קיבוצית, הקשת המזרחית אינה נאבקת במי שבאמת עושקים את החלשים, שרבים מהם מזרחים: ממשלות הליכוד, שהעמיקו את הפערים החברתיים ומזרחים רבים מצביעים בעבורן, הבנקים, חברות הביטוח, וקומץ טייקונים — אשכנזים ומזרחים — שרכשו במחירי סוף עונה המון קרקעות מדינה ואוצרות טבע לאומיים בשווי מאות מיליארדי שקלים.

"סלון מזרחים" ובהם פעילי הקשת, שמתחזים לשמאל חברתי, המליץ בבחירות האחרונות להצביע **לאריה דרעי** ולש"ס. דרעי הוא עבריון, שעבד בשירות טייקונים. ש"ס מונעת מנשים להיבחר מטעמה לכנסת ולמוסדות המפלגה, ומנציחה מצוקה בקרב המזרחים. כל זה אינו נחשב: העיקר שדרעי הוסיף לשמו את השם "מכלוף" וש"ס היא מזרחית.

ה"הישג" היחיד של הקשת הוא זכייתה ב-2002 ב"בג"ץ הקרקעות", שלא הועיל לערי הפיתוח, אבל פגע בזכויות הצודקות של כל החקלאים, בהם רבבות מזרחים, בקרקעות שמהן התפרנסו. **פרופ' רחל אלתרמן**, מתכנתת ערים ומשפטנית שמחוברת למציאות בשטח, אמרה: "בעקבות הבג"ץ הזה הרבה אנשים, בעיקר בפריפריה, נעשו הרבה יותר עניים. יותר במושבים מאשר בקיבוצים. בעיקר עניי העם הכי גדולים — תושבי מושבים בפריפריה. בלשון העם, הקשת המזרחית דפקה את המזרחים הכי מקופחים. והקיפוח הזה, בנושא של מקרקעין, הוא כבר רבי-דורי".

נלוויתי אז לסיור שערכו שר החקלאות, [שלום שמחון](#), והיועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין. בניצני עוז, מושב של עולים מתוניסיה, התלוננו על נזקי ה"בג"ץ". הקשת המזרחית עשתה זאת בעבורכם", הסביר רובינשטיין. "מי זה הקשת המזרחית?", זעמו המושבניקים קשי היום ששמעו עליה לראשונה, "אנחנו הקשת המזרחית!".

נציגי הקשת הוזמנו לקיבוצי, ניר עוז, שהיה במצוקה כלכלית בגלל חובות ענק. הם טענו שאנו, הקיבוצניקים, קיפחנו את המזרחים ודרשו "צדק חלוקתי". שוכנענו ושלפנו הצעה שוויונית: קחו מחצית מאדמותינו ותנו אותן למזרחים, בתנאי שיפרעו מחצית מחובותינו. לא זכינו לתשובה.

לא טרחנו לספר שבניגוד לדימוי הלבנבן והמטעה, שיעור המזרחים בקיבוצנו דומה לשיעורם במדינה, מפני שעובדות לא נחשבות בעיני "סלון מזרחים". חלפו שנים, ואלוש לברון עדיין מאמינה בסולידריות מזרחית, כשבמציאות יש רק מנצלים ומנוצלים. היא תוקפת את הקיבוצים ולא רואה ממטר את "הפיל שבחדר": "[מונופול הגז](#) האימתני, בבעלות "[נובל אנרג'י](#)" האמריקאית וטייקון-העל המזרחי [יצחק תשובה](#), שנהנה ממחיקת חובות ענקית — 1.4 מליארד שקל — גדולה מזו שקיבלו עשרות מושבים וקיבוצים, שבהם חברים אלפים מכל העדות. המונופול הזה, בחסותה ובעידודה של ממשלת [נתניהו-שטייניץ-כחלון](#)־דרעי, שני האחרונים מזרחים, זומם לבצע את שוד נכסי הציבור הגדול בתולדות המדינה, שיפגע בסיכוי הקלוש שנזכה לצדק חלוקתי וחברתי אמיתי.

הכותב הוא ממייסדי קיבוץ ניר עוז בעוטף עזה ועיתונאי בדימוס